

ÜÇ TÜCCAR HANIM SAHÂBÎ (R.ANHÜNNE)

Esmâ bint Muharribe tacire bir hanım sahâbî... Ne satıyor? Güzel koku! Güzel koku satan hanımlara *Attare* deniyor. Bu hanım sahâbî, İslâm'a düşmanlıkta zirve isimlerden biri olan, bu yönünden dolayı Efendimiz (sas) tarafından "*Ümmetimin Firavunu*" diye nitelenen Ebû Cehil'in öz annesidir. Müslüman olduğunda yaşı o günler yetmişlere merdiven dayamıştır. Ama dinç, dirayetli ve kabiliyetli bir taciredir. Oğlu Ebû Cehil, Bedir'de öldürüldükten epey sonra, Mekke Fethi'nin sonrasında iman etmiş, Medine'ye gelmiş ve orada ticaret ile uğraşmıştır.

Hz. Ömer döneminde Hz. Esmâ'nın diğer bir oğlu Abdullah b. Ebî Rebia,¹⁹⁵ Yemen valisidir. Oğlu Yemen'e vali olunca, tacire anne, oğlundan Yemen'in güzel kokularından kendine göndermesini ister, o da gönderir. Esmâ hanım da bunları Medine'de satar. Tabi, oğlu vali olduğu için, yapılan bu iş biraz dedikodu konusu olur. Olay o günün halifesi olan Hz. Ömer'e intikal eder. Hz. Ömer, olayı araştırır ve bu yapılan işte bir mahsur olmadığını söy-

195. Hz. Esmâ'nın diğer bir oğlu ise ilk Müslümanlardan olan Ayyaş b. Ebi Rebia'dır. İlk Müslümanlardan olan ve çok farklı bir hayatın sahibi olan Hz. Ayyaş hakkında daha fazla bilgi için bkz: İbn Hacer, *el-İsabe*, c. 2, s. 1394; İbn Esir, *Usdü'l-Ğabe*, c. 4, s. 308

ler. Bunun üzerine Abdullah, Yemen'den annesine kokular göndermeye, o da gelen kokuları Medine'de satmaya devam eder.¹⁹⁶

Hız. Esmâ, bu alış-verişler sırasında bazen peşin parası olmayan hanımlara borç olarak koku satar, bu borçları da yanında bulunan veresiye defterine kayıt ederdi.¹⁹⁷ Onun ticaretinden çok memnun olan Medineli hanımlar, koku ihtiyaçlarının büyük bir kısmını ondan temin ederlerdi.

Saâdet Asrı'nın başka bir attare hanımı **Müleyke Ümmü's-Sâib es-Sakafiyye**'dir. Meşhur vali, komutan ve asker olan Sâib b. el-Akra b. Avf'ın annesidir. Sâib el-Akra, daha çocukken biraz sonra aktaracağımız rivayetten öğrendiğimize göre, Efendimiz'den dua almış, Hz. Ömer döneminde birçok savaşa katılmış, özellikle Nihâvend savaşında ve Mihrecan fetihlerinde adından bahsettirmiş, İsfahan valiliğini yapmış ve bu görev sırasında da orada vefat etmiş bir sahâbidir.¹⁹⁸ Annesi Müleyke Ümmü's-Sâib, Medine'de tanınan attarelerden birisidir. Bu ticareti ile tanındığı için kim onu görse aklına ilk gelen sattığı güzel kokulardır.

Bu hanım tüccar, bir gün Efendimiz'in (sas) huzuruna girer. Allah Resûlü attare olan Ümmü's-Sâib'i karşısında görünce: **“Gel Ey Müleyke gel! Koku satmaya mı geldin? Bende alacak para yok ki!”** diyerek, latife yapar. Müleyke validemiz: “Hayır, Ya Resûlullah! Bir şeyler satmaya değil, şu oğluma sizden dua istemeye geldim” der. Efendimiz (sas) bu talebi duyunca hemen yerinden kalkar, oğlunun yanına gider, mübarek elleri ile onun başını mesh ederek, ona dua eder.¹⁹⁹

Burada zikredeceğimiz üçüncü hanım tüccar sahâbi ise **Kayletü'l-Enmâriyye**'dir. O da Asr-ı Saâdet'in meşhur tüccar hanımlarından biridir. Hayatı hakkında çok fazla bilgiye sahip olmadığımız bu hanım sahâbi, ticaret ahlakına dair bize öğrettiği önemli

196. İbn Sa'd, *Tabakât*, c. 8, s. 300; Vakidî, *el-Megazî*, c. 1, s. 39

197. İbn Sa'd, *Tabakât*, c. 8, s. 300

198. İbn Hacer, *el-İsabe*, c. 1, s. 681; İbn Esir, *Usdü'l-Ğabe*, c. 2, s. 388

199. İbn Esir, *Usdü'l-Ğabe*, c. 7, s. 270

bir hadisesi vardır. Bizzat kendisinin aktardığı rivayette Kaylettü'l-Enmâriyye der ki: “Rasulullah (sas) umrelerinden birinde, ihramdan çıkmak için Merve’ye geldi. Bastonuma dayanarak onun yanına gelip oturdum ve şöyle dedim: ‘Ya Rasûlallah! Ben, alışveriş yapan bir kadınıym. Bir malı almak istediğim zaman, almayı düşündüğüm fiyatın altında bir fiyat vererek müşteri olurum, sonra almayı düşündüğüm fiyata kadar yavaş yavaş fiyatı pazarlıkla artırırım. Bir malı satmak istediğim zaman ise, o mala, satmayı düşündüğüm fiyatın üzerinde bir fiyat isterim, sonra düşündüğüm fiyata ininceye kadar fiyatı pazarlıkla indiririm. Böyle yapmam doğru mu?’ Bu soruma karşılık Rasûlullah şöyle buyurdu: **‘Ey Kayle! Böyle yapma, bir şey alacağın zaman, satıcı versin veya vermesin, düşündüğün fiyatı vererek müşteri ol. Bir malı, satacağın zaman da, satılsın veya satılmasın, satmayı düşündüğün fiyatı iste.’**”²⁰⁰

Asr-ı Saâdet’in tüccarlarından bir miktarını sizlerle paylaşabildik. O güzel insanlardan hayatın her alanında dersler/mesajlar aldığımız gibi, ticarî sahada da bizlere çok şeyler söylediler. İstifade etme duası ile...

200. İbn Mace, *Ticârât*, 29; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğabe*, c. 7, s. 2245